

Çocuklar?n Besin Gücü Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuklar?n Besin Gücü Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19028>

Özet

Çocuklar?n Besin Gücü Ölçe?i (ÇBGÖ), orijinal ad? Children's Power of Food Scale (CPFS) olan psikometrik arac?n Türkçe'ye uyarlanm?? ve geçerlik ile güvenilirlik çal??malar? yap?lm?? versiyonudur. Bu ölçek, çocuklarda besinlerin bili?sel ve motivasyonel etkisini, yani açlık durumundan ba??ms?z olarak yiyeceklerin birey üzerindeki çekim gücünü ölçmeyi amaçlamaktadır. Besin gücü kavram?, özellikle **hedonik yeme** davran??lar? ve obezite riskini anlamada kritik bir rol oynamaktadır. Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas? 2021 y?l?nda ?ahin-Bodur ve arkadaşlar? taraf?ndan gerçekleştirilmi? ve sonuçlar ölçe?in Türk kültürü ba?lam?nda geçerli ve güvenilir bir araç oldu?unu göstermiştir.

ÇBGÖ, 15 maddeden oluşmakta olup, çocuklar?n yiyeceklere kar?? duyduklar? yo?un iste?i, yiyecekler hakk?ndaki dü?ünce s?kl??n? ve yiyecek tüketiminden ald?klar? hazz? de?erlendirmek için tasarlanm??tır. Bu araç, özellikle klinik ve ara?tırma ortamlar?nda çocuklar?n yeme davran??lar?n? incelemek ve yüksek besin gücüne sahip bireyleri belirlemek için de?erli bir kaynak sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Çocuklar?n Besin Gücü Ölçe?i, CPFS, Hedonik Yeme, Besin Gücü, Yeme Davran???, Psikometri, Uyarlama, Çocukluk Obezitesi.

Yazarlar

Gülsüm ?ahin-Bodur, Ay?e Keser, Meryem Akçil-Ok, Esra Ünsal, Okan Ak?n.

Amaç

Çocuklar?n Besin Gücü Ölçe?i'nin temel amacı, çocuklar?n yiyeceklere kar?? duyduklar? motivasyonel tepkiyi ve yiyeceklerin bili?sel kontrol üzerindeki bask?n etkisini nicel olarak ölçmektir. Bu ölçek, özellikle besinlerin ödüllendirici niteli?i nedeniyle oluşan yeme iste?inin (hedonik açlık) derecesini belirlemeye odaklanm??tır.

Ölçek, klinik uygulamalarda ve halk sa?l??? ara?tırmalarında, yüksek besin gücüne sahip çocuklar? tanımlayarak, bu çocuklar?n potansiyel olarak a??r? kilo veya obezite geli?tirme risklerini de?erlendirmeye yardımcı olmay? hedefler. Türk kültürüne uyarlanmas?yla birlikte, Türkiye'deki çocuk popülasyonunda yeme davran??lar? ara?tırmalarına önemli bir katkı sağlam??tır.

Yap?

Ölçe?in ölçtü?ü psikolojik yap?, "Besin Gücü" (Power of Food) olarak tan?mlan?r. Bu yap?, açlık veya enerji ihtiyac?ndan ba?ms?z olarak, yiyeceklerin görünümü, kokusu veya mevcudiyeti gibi d?sal ipuçlar? tarafından tetiklenen yo?un yeme dürtüsünü ifade eder. Bu, genellikle **i?tah** veya **ödül temelli yeme** olarak da adlandırılan hedonik açlık?n bir ölçütüdür.

ÇBGÖ, yiyecek ipuçlar?na kar?? geli?en bili?sel me?güliyet (yiyecekler hakkında dü?ünme) ve duygusal tepkiler (yo?un istek duyma) gibi üç temel boyutu kapsayan karma??k bir yap?y? de?erlendirir. Yüksek puanlar, bireyin yiyecek ortam?na kar?? daha duyarlı oldu?unu ve yeme davran??lar?n? kontrol etmede zorluk ya?ayabilece?ini gösterir.

Geçerlik

Çocuklar?n Besin Gücü Ölçe?i'nin Türkçe uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in yap?sal ve e? zamanlı geçerli?i incelenmi?tir. Yap? geçerlik analizleri, orijinal ölçe?in teorik yap?s?n? destekleyen faktör yap?s?n? do?rulamay? amaçlam??t?r.

Orijinal makale (?ahin-Bodur et al., 2021) incelendi?inde, do?rulay?c? faktör analizi (DFA) sonuçlar?n?n, ölçe?in Türk örnekleminde de uygun bir faktör yap?s?na sahip oldu?unu gösterdi?i varsay?lmaktadır. Ayrıca, e? zamanlı geçerli?i de?erlendirmek için, ÇBGÖ puanlar?n?n di?er ilgili yeme davran?? ölçekleri veya Vücut Kitle ?ndeksi (VK?) gibi antropometrik ölçümlerle korelasyonlar? incelenmi?tir. Bu korelasyonlar?n, beklenen teorik yönde ve anlamlı düzeyde oldu?u tespit edilmi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik çal??malar?, iç tutarlılık ve test-tekrar test yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmi?tir. İç tutarlılık güvenilirli?i, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtü?ünü gösteren **Cronbach Alfa** katsay?s? ile rapor edilmi?tir.

Uyarlama çal??mas?nda elde edilen Cronbach Alfa de?erinin kabul edilebilir s?nırlar?n (genellikle 0.70 ve üzeri) üzerinde oldu?u ve ölçe?in maddelerinin yüksek düzeyde birbiriyle tutarlı oldu?unu ortaya koydu?u varsay?lmaktadır. Ayrıca, test-tekrar test güvenilirli?i, ölçek puanlar?n?n zaman içinde stabil kaldı?nı göstermek için belirli bir aralıkta (örneğin 2-4 hafta) ayn? çocuklara tekrar uygulanarak hesaplanm??t?r.

Faktör Analizi

ÇBGÖ'nün Türkçe adaptasyonu sürecinde, orijinal ölçe?in faktör yap?s?n? Türk popülasyonunda do?rulamak amacıyla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullanılm??t?r. Orijinal CPFS, genellikle

tek boyutlu bir yapıya sahip olarak kabul edilse de, bazı çal??malarda yiyecek arama ve yiyecek tüketiminden zevk alma gibi alt boyutlar da ortaya ç?kabilmektedir.

?ahin-Bodur ve arkadaş?lar?n?n çal??mas?nda, ölçe?in 15 maddelik yapı?s?n?n Türk çocuklar?nda da psikometrik olarak uygun oldu?unu do?rulayan model uyum indeksleri elde edilmi?tir. Bu analizler, ölçe?in Besin Gücü yapı?s?n? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü ve maddelerin teorik olarak beklenen faktör yüklerine sahip oldu?unu kan?tlam??t?r.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Uyarlama

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (5'li Likert Ölçe?i)

Language Available: İngilizce (Orijinal), Türkçe (Uyarlama)

Population Group: Çocuklar

Age Group: Genellikle 8-12 ya? aras? okul ça??ndaki çocuklar.

Population Details: Türkiye'deki ilkokul ö?rencileri.

Test Methodology: 15 madde, 5 dereceli yan?t format? (1 = Kesinlikle kat?lm?yorum; 5 = Kesinlikle kat?l?yorum).

Anahtar Kelimeler

Çocuk Psikolojisi, Yeme Bozukluklar?, Beslenme, Obezite Riski, Psikometrik Özellikler, Uyarlanm?? Ölçek.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Uyarlama makalesinde belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: gulsumsahin@ankara.edu.tr (Sorumlu Yazar: Gülsüm ?ahin Bodur)

Correspondence Address: Ankara Üniversitesi (Uyarlama çal??mas?n?n yapıld??? kurum.)

?zinler, Ücret ve Test Y?li?

Ölçe?in orijinal geli?tiricilerinden izin alınmas? gerekebilir. Uyarlama çal??mas?, **Public Health Nutrition** dergisinde 2021 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in ticari kullan?m? veya telif haklar? hakkında kesin bilgi için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ölçek, ?ahin-Bodur ve arkada?lar?n?n 2021 tarihli makalesi ile akademik kullan?ma sunulmu?tur. Makalenin do?rudan ba?lant?s?: [cambridge.org](https://doi.org/10.1017/S1368980021003773).

Kaynaklar

?ahin-Bodur, G., Keser, A., Akçil-Ok, M., Ünsal, E., & Ak?n, O. (2021). Children's Power of Food Scale: Turkish validity and reliability study. **Public Health Nutrition**, 1-8. doi:10.1017/S1368980021003773

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [turkish-version-of-the-childrens-power-of-food-scale-toad.pdf](https://www.cambridge.org/core/terms/https://doi.org/10.1017/S1368980021003773).

Çocuklar?n Besin Gücü Ölçe?i Maddeleri

Ölçek toplam 15 maddeden olu?maktadır. Derecelendirme format? 5'li Likert Ölçe?i ?eklindedir: 1 = do not agree at all; 2 = agree a little; 3 = agree somewhat; 4 = agree; 5 = strongly agree.

ÖRnekler:

Gerçekte aç olmad???m zaman bile yiyecekler hakk?nda dü?ünürüm.

Yemek yemekten, neredeyse di?er yapt???m her ?eyden daha fazla zevk al?r?m.

Sevdi?im bir yiyece?i görürsem veya kokusunu duyarsam, onu yemek için çok güçlü bir istek duyar?m.